INLEIDING

Mocht u dit boek pakken, omdat er een crisis of een ramp gaande is, lees het dan achterstevoren. In deel 3 treft u een aantal lijsten aan. Probeer – voor zover dat nog mogelijk is – zoveel mogelijk zaken die op deze lijsten staan alsnog in huis te halen. Lees vervolgens deel 2, het praktische deel van dit boek, waarin het nut en het gebruik van deze artikelen wordt toegelicht. Het theoretische deel 1 is in dat geval irrelevant geworden, want daarin probeer ik u ervan te overtuigen, dat rampen zich niet alleen in het verre buitenland, maar ook bij ons kunnen voordoen.

In onze hoogtechnologische samenleving worden we met de dag afhankelijker van vitale infrastructuur zoals drinkwater, gas, elektriciteit en internet. Het lijkt er zelfs een beetje op, dat ons toenemend technisch kunnen tot een soort hoogmoed leidt, waardoor we geen oog meer hebben voor de grote kwetsbaarheid van onze maatschappij. Neem nou bijvoorbeeld drinkwater. Vroeger hadden mensen nog een handpomp achter het huis. Veldwachters bewaakten de kwaliteit van het water in de sloten, dat vaak nog zo schoon was, dat je het zo kon drinken. Als de stroom uitviel, dan viel de druk op de waterleiding niet meteen weg, omdat het water opgeslagen zat in hoge watertorens. Die zijn nu vervangen door veel meer storingsgevoelige elektrische pompen. De productie van drinkwater – waar we met ons leven vanaf hangen – is een uiterst ingewikkeld en kwetsbaar proces geworden. Internet speelt daarbij een onmisbare rol. Niemand weet exact hoe kwetsbaar het internet is voor bijvoorbeeld cyberterrorisme. Toch trappen drinkwaterbedrijven die met hun productieprocessen de elektronische snelweg opgaan, onbekommerd steeds harder op het gaspedaal. En de vangrail? Die is er niet. De nooddrinkwaterplannen van de waterleidingbedrijven kunnen alleen het hoofd bieden aan relatief kleine storingen. Bij een massale uitval gaan we nat. Dat is zo idioot, dat ik ook maar de meest belachelijke uitdrukking gebruik die in dit verband mogelijk is.

Door onze moderne manier van leven, zijn we het contact kwijtgeraakt met de basisvoorwaarden om als mens te overleven. En dat is uiterst riskant. Het feit dat er drinkwater uit de kraan komt, zijn we – volkomen ten onrechte – als een natuurwet gaan beschouwen. Bijna niemand heeft ook maar enig idee, wat hij nog zou kunnen doen als er ineens helemaal geen drinkwater meer beschikbaar is. Dit boek gaat daar verandering in

brengen. Om u zover te krijgen enige voorzorgsmaatregelen te treffen, die uw huishouden minder afhankelijk maken van vitale infrastructuur, bespreek ik achtereenvolgens de risico's van een overstroming, de kwetsbaarheid van ons drinkwatersysteem en het gebrek aan voorraadvorming in onze maatschappij, als gevolg van ons volkomen ontaarde en gecriminaliseerde economische systeem. Tenslotte komt de zwarte zwaan nog voorbij, de hoogst onwaarschijnlijke gebeurtenis die de maatschappij lam legt.

Mijn risicoanalyse is daarmee verre van volledig. Zo begint de proliferatie van kernwapens angstaanjagende vormen aan te nemen. Niet alleen vanwege landen zoals Iran en Noord-Korea, maar ook door politieke verwikkelingen en wanbeheer in Rusland. Volgens Harvard hoogleraar Graham Allison worden de risico's van nucleair terrorisme enorm onderschat. In zijn boek *Nuclear Terrorism – The Ultimate Preventable Catastrophe*, schrijft hij, dat er binnen een paar jaar een atoombom ontploft in een westerse stad. „We weten dat er tijdens de Koude Oorlog grote aantallen minikernwapens geproduceerd zijn, die in een rugzak of een koffer passen. Het is zeer goed mogelijk dat een aantal daarvan zoek zijn geraakt. Alexander Lebed, de nationale veiligheidsadviseur van de voormalige Russische president Boris Jeltsin, spreekt over 84 exemplaren. Het probleem is: we kunnen dat niet verifiëren, want de Russen spreken er niet de waarheid over. Zij zeggen dat zulke wapens niet bestonden, en dat ze allemaal vernietigd zijn, en dat ze allemaal onder controle zijn". De kans dat u nou net getroffen wordt door een terroristisch ingezet kernwapen, is natuurlijk erg klein. Maar de ketengevolgen van zo'n ramp zullen wel door de hele westerse wereld worden gevoeld. Zeker nu ons economisch systeem al zo op wankelen staat. Aan de bankencrisis – die ik als een *gigantisch* risico zie voor onze maatschappij – heb ik geen apart hoofdstuk gewijd. Daarover valt al genoeg te lezen. Bovendien gaan de ontwikkelingen in de bankencrisis zo snel, dat internet daarvoor een beter medium is. De bankencrisis komt in dit boek wel bij een aantal andere onderwerpen aan de orde.

„Bij een ramp of een crisis kan het zo zijn, dat burgers en bedrijven enige tijd op zichzelf zijn aangewezen. De capaciteit van de professionele hulpverlening is per definitie beperkt en wordt als eerste ingezet voor de mensen die deze het hardst nodig hebben. Daarnaast hebben burgers en bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid om zich voor te bereiden op

rampen en crises", aldus minister van Binnenlandse Zaken Ter Horst in een brief over zelfredzaamheid bij rampen en crises, aan de Tweede Kamer d.d. 4 juni 2009. Zelfredzaamheid is een *hot item* geworden bij de overheid. Bij de Directie Nationale Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is zelfs een speciaal project opgestart om de zelfredzaamheid van burgers te vergroten. Maar het is voor de overheid natuurlijk niet gemakkelijk om tegen burgers te roepen, bij een grootschalige ramp ben je aan je eigen lot overgeleverd. Toch komt het daar op neer. Met dit boek wil ik u niet bang, maar bewust maken. Als ik het voor het zeggen had, dan werd u – tijdelijk – net bang genoeg, om een paar maatregelen te treffen in uw huishouden. Daarna kunt u weer gerust gaan slapen. In het tweede deel van dit boek leest u wat u moet doen. Het leuke daarbij is, dat het vaak oude technieken zijn, die ervoor kunnen zorgen, dat onze hoogtechnologische samenleving weer over voldoende veerkracht beschikt, om crises en rampen het hoofd te kunnen bieden.

Een aantal meelezers heeft mij er bij de totstandkoming van dit boek op gewezen, dat ze mijn verhaal eenzijdig vinden. Over het al dan niet veilig zijn van onze dijken bijvoorbeeld, is nogal wat discussie mogelijk. Los van het feit dat ik van mening ben, dat die discussie helemaal niet mogelijk zou moeten zijn, kies ik ervoor om een ongunstig beeld te scheppen. Ik voel me daarbij als in een trapeze aan een zeilboot. We steken zo massaal onze kop in het zand voor de risico's die we lopen. Dat vraagt om tegenwicht. Tijdens een van de lezingen die ik over dit onderwerp heb gegeven, zei een medewerker van het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland, dat mijn verhaal kwetsend en beledigend is voor al zijn collega's die keihard werken om de drinkwatervoorziening zo veilig mogelijk te maken. Hij vond mijn verhaal overdreven. Maar hij kon er toch mee leven, omdat hij zag dat kwetsen en beledigen niet mijn bedoeling is, maar dat ik slechts een impuls wil geven aan het verhogen van het veiligheidsniveau. Ook volgens hem was dat nodig.

De grootste ontdekking die ik in de afgelopen jaren heb gedaan, is dat maatregelen om te komen tot een veiliger en meer onafhankelijke samenleving, vrijwel altijd ook goed zijn voor het milieu en de portemonnee. Daar ben ik vooral achter gekomen via de *Transition Towns* beweging, die vanuit Engeland naar ons land over is komen waaien. Dat zijn lokale gemeenschappen die zelf aan de slag gaan om hun manier van wonen, wer-

ken en leven milieuvriendelijker, minder olieafhankelijk en duurzamer te maken. Zo eist *Transition Towns* dat gemeenten geen saaie wilgen, maar fruitbomen in hun straat planten. Dat is milieuvriendelijker dan het laten overvliegen van kiwi's uit Nieuw-Zeeland. Appelbomen in de straat, maken ons ook veel minder kwetsbaar bij crises. Sterker nog, als we die duurzame en stabiele weg inslaan, dan kan dit boek de vuilnisbak in, omdat verstoringen door onze toegenomen onafhankelijkheid dan niet eens meer de kans krijgen om een echte crisis te worden. Maar zover zijn we helaas nog lang niet.

Ondanks het feit dat er op dit moment zo ontzettend veel mis gaat in de wereld, vinden veel mensen het onzin om je voor te bereiden op een crisis. Ook al is er op dat gebied wel een kentering gaande. Die kentering heeft mij geïnspireerd tot het schrijven van dit boek. Dit boek is ook nodig, omdat onze almaar asocialer wordende maatschappij steeds meer gaat lijken op het Romeinse Rijk vlak voor de val. Gelukkig kan er uit een crisis ook iets moois voortkomen. Hopelijk wordt het een kans om tot een meer spirituele wereld te komen, waarin de gelijkwaardigheid van mensen centraal staat. Om die wereld te bereiken, moeten we tegelijkertijd onafhankelijker en socialer worden. „Nou, als er een ramp gebeurt, dan kom ik wel bij jou. Jij hebt toch van alles in huis". Hoe vaak heb ik dat de afgelopen jaren niet gehoord. Zo moet het dus niet, dat is de afhankelijkheid en de asocialiteit ten top en daarmee de oorzaak van alle problemen waarmee wij vandaag de dag worstelen. Ik heb het in dit boek niet over zelfverdediging gehad, laat staan over wapens. Ik ben niet naïef en ik weet wat ons bij een crisis mogelijk te wachten staat. In New Orleans moest tijdens de orkaan Katrina zelfs de brandweer met geweren worden uitgerust, omdat ze anders geplunderd werden. Dat is de oude wereld waar we vanaf moeten. De nieuwe wereld, dat is voor mij een goed georganiseerde sociale gemeenschap, met onafhankelijke zelfstandige mensen. Een gemeenschap waarin mensen op eigen benen staan, maar waarin iedereen elkaar toch helpt als dat nodig is. Koningin Wilhelmina sprak op 7 december 1942 in Londen inspirerende woorden, over de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden. Die woorden staan ook op het Autonomie (!) Monument op Curaçao. Ze waren de eerste woorden die ik als klein jongetje leerde lezen, omdat we met de auto altijd om dat monument heen reden. Wat mij betreft waren dat ererondjes om een gedenk-

teken dat ons de sleutel geeft om iedere crisis goed te doorstaan. „Steunend op eigen kracht, doch met we de wil om elkander bij te staan".

Ik houd mij aanbevolen voor opmerkingen en aanvullingen. Voor lezingen ben ik in principe ook beschikbaar. Via overleefcrisis@gmail.com kunt mij bereiken. Ik zal mijn best doen om alle e-mails te beantwoorden. Als mij dat niet meer lukt, dan reken ik op uw vergeving. Maar dat zal wel loslopen, de meeste mensen steken immers liever hun kop in het zand. Ik ben blij dat u dat niet gedaan heeft.